

Agnieszka Cybulska-Bienioszek

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Wydział Finansów i Ubezpieczeń
Katedra Prawa i Ubezpieczeń
agnieszka.cybulska@ue.katowice.pl

CZYNNOŚCI SYNDYKA MASY UPADŁOŚCI OSOBY FIZYCZNEJ NIEPROWADZĄCEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, DOTYCZĄCE USTALENIA SPISU RUCHOMOŚCI WCHODZĄCYCH W SKŁAD MASY UPADŁOŚCI

Streszczenie: Artykuł dotyczy problematyki określania, które z ruchomości będących w posiadaniu dłużnika i stanowiących jego własność, wchodzą w skład masy upadłości, w przypadku upadłości konsumenckiej. Ponadto podjęto w nim próbę wskazania jak daleko powinny sięgać czynności syndyka zmierzające do ustalenia, czy istnieją ruchomości, które nie pozostają w posiadaniu takiego dłużnika, a powinny znaleźć się w spisie inwentarza. Analiza powyższych zagadnień została przeprowadzona przy uwzględnieniu dyrektywy sprawnego, szybkiego i efektywnego prowadzenia postępowania oraz celu upadłości konsumenckiej, którym jest umożliwienie umorzenia zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym, a dopiero jeśli jest to możliwe – zaspokojenie roszczeń wierzycieli w jak najwyższym stopniu.

Słowa kluczowe: spis inwentarza, upadłość konsumencka, spis ruchomości, syndyk masy upadłości, wyłączenia z masy upadłości.

JEL Classification: K35.

Wprowadzenie

Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 61 Ustawy Prawo upadłościowe [Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r.] (dalej: p.u.) z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli. Na mocy

odesłania zawartego w przepisie art. 491² p.u., zacytowany przepis, a także następujące po nim przepisy art. 62-73 p.u. dotyczące masy upadłości, jej składu i wyłączeń z niej, stosuje się odpowiednio na gruncie postępowania upadłościowego wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, które nazywane jest w skrócie upadłością konsumencką. Podobnie więc jak w przypadku postępowania upadłościowego wobec przedsiębiorców, syndyk masy upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej ma obowiązek sporządzić spis inwentarza i spis należności w celu ustalenia składu masy upadłości. Z dniem 1 stycznia 2016 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wzoru spisu inwentarza w postępowaniu upadłościowym, spisu należności w postępowaniu upadłościowym oraz spisu nieobjętych przez syndyka składników majątku upadłego, w tym składników majątku nieobjętych na skutek czynności bezskutecznych (dalej Rozporządzenie). Zgodnie z przepisami Rozporządzenia, jednym z elementów spisu inwentarza jest wskazanie ruchomości dłużnika. W praktyce, przy sporządzaniu tej części spisu inwentarza pojawiają się liczne trudności. Mogą one wystąpić nie tylko w skomplikowanych stanach faktycznych, gdy upadły mieszka z innymi osobami, pozostaje w związku małżeńskim i trudno jest ustalić, które przedmioty należą do poszczególnych osób. Zdarza się także, że wątpliwości pojawią się w przypadkach pozornie prostych, gdzie upadły mieszka sam, nie pozostaje w związku małżeńskim i nie występują problemy w zakresie ustalania tego, kto jest właścicielem ruchomości, gdyż bezspornie należą one do upadłego. W tego rodzaju przypadkach jednym z zagadnień mogących wywołać wątpliwości jest określenie, które z ruchomości, będących w posiadaniu dłużnika i stanowiących jego własność, wchodzi w skład masy upadłości, a które są z niej wyłączone. Ponadto, niejasności mogą pojawić się także na etapie oceny, jak daleko powinny sięgać czynności syndyka zmierzające do ustalenia, czy istnieją ruchomości, które nie pozostają w posiadaniu dłużnika, a powinny znaleźć się w spisie inwentarza.

W niniejszym opracowaniu została podjęta próba wskazania właściwego kierunku rozwiązywania wyżej wymienionych problemów przy uwzględnieniu dyrektywy sprawnego, szybkiego i efektywnego prowadzenia postępowania oraz celu upadłości konsumenckiej, którym jest zgodnie z przepisem art. 2 ust. 2 p.u., umożliwienie umorzenia zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym, a dopiero jeśli jest to możliwe – zaspokojenie roszczenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu [Geromin, 2016, s. 478-479].

1. Ruchomości w posiadaniu dłużnika wchodzące w skład masy upadłości

1.1. Zasada umieszczania w spisie inwentarza wyłącznie ruchomości objętych przez syndyka

Niewątpliwie, zgodnie z obowiązującym brzmieniem przepisu art. 69 p.u., syndyk masy upadłości powinien ujmować w spisie inwentarza tylko takie ruchomości, które objął w posiadanie. Wynika to z doprecyzowania powyższego przepisu, które nastąpiło w dniu 1 stycznia 2016 r., wraz z wejściem w życie szeregu zmian w Ustawie Prawo upadłościowe (w brzmieniu sprzed nowelizacji zwanej dalej p.u.n.), wprowadzonych ustawą Prawo restrukturyzacyjne [Ustawa z dnia 15 maja 2015 r.] (dalej pr.res.). Zgodnie z uzasadnieniem projektu pr.res., „[...] spis inwentarza będzie obejmował jedynie składniki majątku objęte przez syndyka (prawa, objęte ruchomości, nieruchomości oraz środki pieniężne zgromadzone w kasie i na rachunkach bankowych)”. [Uzasadnienie projektu ustawy prawo restrukturyzacyjne, 2015, s. 69]. Należy tutaj zaznaczyć, że komentatorzy poprzedniego brzmienia analizowanego przepisu wskazywali, że w spisie inwentarza winny być ujęte wszystkie przedmioty, do których upadły ma tytuł prawny, niezależnie od tego, czy znajdują się w jego posiadaniu, czy też nie [Podel i Olszewska, 2012, s. 100; Gurgul, 2013, s. 139 i n.; Buk i Chrapoński, 2014; Zimmerman, 2015, s. 154-155]. Wprowadzona zmiana powoduje, że w spisie ruchomości powinny znaleźć się wyłącznie ruchomości faktycznie objęte przez syndyka. Gdyby natomiast w toku postępowania syndyk na podstawie ksiąg upadłego i dokumentów bezspornych ustalił, że w skład masy upadłości wchodzi ruchomości, których nie objął, powinien sporządzić ich spis, a następnie w miarę ich obejmowania, składać uzupełnienia spisu inwentarza [Gurgul, 2016, s. 148; Zalewski, 2016, s. 113-114].

1.2. Ruchomości wyłączone z masy upadłości w związku z odesłaniem do przepisów k.p.c.

Nie wszystkie ruchomości znajdujące się w posiadaniu upadłego, które syndyk może fizycznie objąć, wchodzi w skład masy upadłości – i tym samym – nie wszystkie powinny znaleźć się w spisie inwentarza [Filipiak, 2015, s. 32-33]. Jak słusznie wskazuje R. Adamus [2015, s. 82; Adamus i Groele (red.), 2015, s. 222-223], obok masy upadłości zarządzanej przez syndyka istnieje mienie, które zgodnie z prawem pozostanie poza masą upadłości i w wyłącznym zarządzie upadłego. Dokonując spisu ruchomości, syndyk musi mieć w szczególności na

uwadze przepis art. 63 ust. 1 pkt. 1 p.u. [Chrapoński, 2010, s. 321 i n.], wedle którego: „nie wchodzi do masy upadłości mienie, które jest wyłączone od egzekucji według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.) [...]”.

W zakresie ruchomości dłużnika, wyłączenia wskazuje przepis art. 829 Kodeksu postępowania cywilnego [Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r.] (dalej k.p.c.). Zgodnie z jego treścią nie podlegają egzekucji:

- 1) przedmioty urządzenia domowego, pościel, bielizna i ubranie codzienne, niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny, a także ubranie niezbędne do pełnienia służby lub wykonywania zawodu;
- 2) zapasy żywności i opału niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny na okres jednego miesiąca;
- 3) jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce potrzebne do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów;
- 4) narzędzia i inne przedmioty niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika oraz surowce niezbędne dla niego do produkcji na okres jednego tygodnia, z wyłączeniem jednak pojazdów mechanicznych;
- 5) u dłużnika pobierającego periodyczną stałą płacę – pieniądze w kwocie, która odpowiada niepodlegającej egzekucji części płacy za czas do najbliższego terminu wypłaty, a u dłużnika nieotrzymującego stałej płacy – pieniądze niezbędne dla niego i jego rodziny na utrzymanie przez dwa tygodnie;
- 6) przedmioty niezbędne do nauki, papiery osobiste, odznaczenia i przedmioty służące do wykonywania praktyk religijnych oraz przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane tylko znacznie poniżej ich wartości, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową;
- 8) produkty lecznicze w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.) niezbędne do funkcjonowania podmiotu leczniczego w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej przez okres trzech miesięcy oraz niezbędne do jego funkcjonowania wyroby medyczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz.U. Nr 107, poz. 679 oraz z 2011 r. Nr 102, poz. 586 i Nr 113, poz. 657);
- 9) przedmioty niezbędne ze względu na niepełnosprawność dłużnika lub członków jego rodziny.

Zacytowane przepisy stały się przedmiotem dogłębnej analizy doktryny na potrzeby prowadzenia postępowań egzekucyjnych. Ich sens w sposób przekonujący opisał S. Kozik [2013, s. 445], zauważając, że ich celem jest, aby „[...] prowadzona egzekucja nie doprowadziła do fizycznego wyniszczenia dłużnika

i jego rodziny przez pozbawienie minimalnych środków na egzystencję i podstawowych przedmiotów codziennego użytku, a także by nie doprowadziła do psychicznej degradacji dłużnika przez pozbawienie go przedmiotów służących do wykonywania praktyk religijnych, niezbędnych do nauki czy też mających szczególne, osobiste znaczenie dla dłużnika”. Wyłączenia te są więc uzasadnione przyczynami humanitarnymi i społecznymi [Marcewicz, 2015, s. 1163].

W praktyce wątpliwości budzi przede wszystkim określenie, jakie przedmioty urządzenia domowego powinny być uznane za niezbędne dla dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków rodziny. Jak wskazuje H. Pietrkowski [2016, s. 333], niezbędność i przydatność poszczególnych przedmiotów nie zawsze jest oczywista i z reguły konieczna jest w tym zakresie każdorazowa ocena organu egzekucyjnego, który powinien mieć na względzie wszystkie okoliczności dotyczące codziennego życia dłużnika. Akcentowana jest również konieczność oceny niezbędności poszczególnych ruchomości według kryteriów obiektywnych, przy uwzględnieniu aktualnego poziomu życia społeczeństwa [Ciepła, 2014, s. 326]. W tym kontekście zasadny jest pogląd, że do przedmiotów urządzenia domowego należy obecnie zaliczyć chociażby pralkę, zmywarkę, radio, telewizor, chyba że są to przedmioty najnowszej generacji, będące atrybutem prestiżu i bogactwa [Kozik, 2013, s. 446; Ciepła, 2014, s. 326; Pietrkowski, 2016, s. 334].

Uwagi te pozostają aktualne na gruncie upadłości konsumenckiej. Dokonując oceny, które ruchomości są dla upadłego lub jego rodziny niezbędne, syndyk powinien działać w sposób racjonalny, z uwzględnieniem współczesnych warunkowań społecznych. Zakres przedmiotów, które powszechnie są uznawane za niezbędne, zmienia się wraz z upływem czasu, postępem technologicznym i związaną z nim szeroką dostępnością rzeczy, niegdyś uznawanych za luksusowe. Obecnie posiadanie kilkuletniej pralki, piekarnika, zmywarki, radia czy telewizora, nie jest przejawem szczególnego dobrobytu¹, a ponadto pozbawienie dłużnika tego typu przedmiotów powodowałoby poważne utrudnienia w codziennych czynnościach i realizacji jego minimalnych potrzeb kulturalnych. Z tych samych względów za niezbędny przedmiot urządzenia domowego może być uznany komputer, który nie przedstawia znacznej wartości, zwłaszcza jeżeli jest wykorzystywany przez dłużnika, np. do poszukiwania pracy.

¹ Można jednak spotkać odmienne poglądy. A. Marciniak [2015, s. 461] uważa, że: „[...] takie urządzenia, jak: telewizor, radiodbiornik, lodówka czy pralka, podlegają w zasadzie egzekucji, chyba że okoliczności indywidualne uzasadniają odmienny wniosek w tym zakresie (np. co do osób, które z uwagi na znaczny stopień kalectwa mogą zaspokajać swoje potrzeby materialne i kulturalne tylko w obrębie gospodarstwa domowego)”.

Niektórzy autorzy [Janda, 2016, s. 24] wskazują, że przy ustalaniu zakresu pojęcia niezbędnych przedmiotów urządzenia domowego na potrzeby upadłości konsumenckiej, pomocne może być posłużenie się treścią przepisu art. 8 § 2 Ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji [Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r.] (dalej: p.e.a.). Zgodnie z jego brzmieniem: „Za przedmioty niezbędne zobowiązanemu i członkom jego rodziny, w rozumieniu § 1 pkt 1, nie uważa się w szczególności:

- 1) mebli stylowych i stylizowanych;
- 2) telewizorów do odbioru programu w kolorze, chyba że zobowiązany wykaże, że od roku produkcji telewizora upłynęło więcej niż 5 lat;
- 3) stereofonicznych radioodbiorników;
- 4) urządzeń służących do nagrywania lub odtwarzania obrazu lub dźwięku;
- 5) komputerów i urządzeń peryferyjnych, chyba że są one niezbędne zobowiązanemu do pracy zarobkowej wykonywanej przez niego osobiście;
- 6) futer ze skór szlachetnych;
- 7) dywanów wełnianych i ze skór naturalnych;
- 8) porcelany, szkła ozdobnego i kryształów;
- 9) sztućców z metali szlachetnych;
- 10) dzieł sztuki”.

Wydaje się jednak, że na gruncie upadłości konsumenckiej należy kierować się powyższym wyliczeniem bardzo ostrożnie i tylko w ograniczonym zakresie. Po pierwsze przepisy Ustawy Prawo upadłościowe nie odsyłają do art. 8 § 2 p.e.a. Po drugie wyliczenie to jest w dużej mierze anachroniczne. Świadczy o tym chociażby rozróżnienie telewizorów na takie, które odbierają program w kolorze oraz takie, w których obraz jest czarno-biały. Oderwanie wyliczenia od współczesnych realiów nie może być pogodzone z akcentowaną wcześniej koniecznością uwzględniania obecnych uwarunkowań społecznych przy ocenie niezbędności poszczególnych ruchomości. Ponadto w przypadku sprzętu elektronicznego, niepraktyczne jest ustalenie jako wyznacznika niezbędności, sztywnego okresu czasu, który minął od dnia jego produkcji. Może przecież wystąpić sytuacja, w której sześciolatekni telewizor (np. ekskluzywny telewizor plazmowy o przekątnej ekranu 60 cali) będzie przedstawiał nadal znaczną wartość, podczas gdy wartość dwuletniego telewizora o dużo gorszych parametrach, nie wystarczy nawet na pokrycie kosztów jego sprzedaży. Niewłaściwe może być również uwzględnienie w spisie inwentarza innych przedmiotów wskazanych w analizowanym przepisie, jeśli przeciwko temu będą przemawiać przesłanki ekonomiczne, wynikające z różnicy między środkami uzyskanymi w związku ze zbyciem danej ruchomości, a całokształtem kosztów, które zostaną poniesione na etapie

jej sprzedaży, co zostanie omówione szerzej w następnej części niniejszego opracowania.

Z drugiej strony, poza oceną obiektywną, dokonywaną na tle aktualnego poziomu życia społeczeństwa, należałoby brać pod uwagę całokształt uwarunkowań właściwych dla konkretnego dłużnika. Mogą się bowiem zdarzyć sytuacje faktyczne, w których ten sam przedmiot dla jednego dłużnika będzie tylko udogodnieniem, natomiast dla innego – może być rzeczą bardzo potrzebną, a nawet niezbędną.

1.3. Ruchomości wyłączone z masy upadłości w związku z odmiennym charakterem postępowania upadłościowego

Przy sporządzaniu spisu inwentarza syndyk powinien mieć na uwadze różnice w charakterze postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie przepisów k.p.c., a postępowania upadłościowego, które jest w zasadzie egzekucją uniwersalną. W przypadku pierwszego z nich można założyć, że racjonalny wierzyciel nie będzie wnioskował o prowadzenie egzekucji z ruchomości, jeśli nie przedstawiają one wartości, która wystarczy na pokrycie kosztów egzekucji i chociaż części przysługującej mu wierzytelności. Równocześnie, jeśli nawet – wbrew zasadom racjonalności – wierzyciel z jakichkolwiek pobudek domaga się prowadzenia egzekucji z przedmiotów, których wartość jest niższa niż koszty prowadzonego postępowania, jest to jego decyzja, wyrażona wprost we wniosku o prowadzenie egzekucji. Z tego względu, na gruncie egzekucji komorniczej, wystarczające jest zawarte w k.p.c. zastrzeżenie, że nie podlegają zajęciu „[...] przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane tylko znacznie poniżej ich wartości, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową” [art. 829, pkt 6].

Sytuacja przedstawia się odmiennie w przypadku prowadzenia „egzekucji” na podstawie p.u., która jest skierowana do wszystkich składników majątku dłużnika wchodzących w skład masy upadłości, niezależnie od tego jaką wartość przedstawiają, a ponadto ma na celu zaspokojenie ogółu wierzycieli. Wydaje się, że pomimo iż wierzyciele nie mają możliwości wskazywania składników majątku, z których mają być zaspokajane ich należności, należy przyjąć, że oczekują racjonalnych i uzasadnionych ekonomicznie zachowań organu prowadzącego postępowanie, które będą zmierzać do wzbogacenia, a nie zubożenia masy upadłości. Działając w interesie wierzycieli, syndyk nie powinien więc ujmować w spisie inwentarza ruchomości, których wartość jest niższa niż realne koszty ich sprzedaży, niezależnie od tego, czy dla dłużnika mają one znaczną wartość

użytkową, czy też nie. Należy przy tym zaznaczyć, że kalkulując koszty sprzedaży, syndyk musi mieć na uwadze całokształt wydatków, które obciążą masę upadłości w związku z dokonywaną sprzedażą. W zależności od jej trybu będą to prowizje portalu aukcyjnego lub – w przypadku sprzedaży dokonywanej w drodze przetargu, gdzie wymagane są obwieszczenia – koszty ogłoszeń prasowych, koszty ogłoszeń na portalach internetowych, a w niektórych sytuacjach także koszty przechowania, transportu czy też ubezpieczenia.

2. Czynności syndyka zmierzające do ustalenia, czy istnieją ruchomości, które nie pozostają w posiadaniu dłużnika, a powinny wchodzić w skład masy upadłości

Poza ruchomościami upadłego, które w chwili ogłoszenia upadłości znajdują się w jego posiadaniu i mogą być bez większych trudności objęte przez syndyka, do masy mogą wchodzić również ruchomości, których syndyk nie objął, ponieważ upadły zataił ich istnienie. Istotne jest więc ustalenie jak daleko powinny sięgać czynności syndyka podejmowane w ramach upadłości konsumenckiej, mające na celu ustalenie, czy istnieją ruchomości, których upadły nie wskazał we wniosku o ogłoszenie upadłości.

2.1. Wystosowanie wniosków do publicznych rejestrów

W pierwszej kolejności pożądanym działaniem w tym zakresie byłoby złożenie przez syndyka wniosku o udostępnienie danych z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców. Wniosek taki podlega stosunkowo niskiej opłacie, a ruchomości w postaci samochodów występują powszechnie i przy tym często przedstawiają znaczną wartość majątkową. Syndyk powinien również rozważyć celowość skierowania do Centralnej Informacji o Zastawach Rejestrowych wniosku o wydanie zaświadczenia o wpisie podmiotu jako zastawcy w rejestrze zastawów. Czynność ta może być uzasadniona szczególnie w przypadku upadłych, którzy prowadzili wcześniej działalność gospodarczą.

2.2. Pozostałe czynności syndyka zmierzające do ustalenia, czy upadły ujawnił wszystkie ruchomości wchodzące w skład masy upadłości

Zgodnie z przepisem art. 69 ust. 1a p.u., który w upadłości konsumenckiej stosuje się odpowiednio: „jeżeli syndyk na podstawie ksiąg upadłego oraz do-

kumentów bezspornych ustali, że w skład masy upadłości wchodzi ruchomości [...], których syndyk nie objął, sporządza ich spis. W miarę ich obejmowania albo uzyskiwania ich równowartości syndyk składa uzupełnienie spisu inwentarza”.

Wydaje się, że w przypadku upadłości konsumenckiej, możliwość i sens zbadania ksiąg rachunkowych upadłego zaktualizuje się wyłącznie w przypadku, gdy upadłym będzie były przedsiębiorca i to wyłącznie taki, który zakończył działalność stosunkowo niedawno i wyda księgi syndykowi. Upadli, którzy nigdy nie prowadzili działalności gospodarczej nie posiadają ksiąg rachunkowych, więc ich zbadanie nie będzie możliwe. W typowych sytuacjach również badanie dokumentów bezspornych będzie możliwe i uzasadnione w przypadku, w którym sam upadły udostępni je syndykowi. Trudno bowiem wymagać, aby w każdym postępowaniu prowadzonym w stosunku do osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej, syndyk drobiazgowo przeszukiwał mieszkanie upadłego, pod kątem znalezienia potencjalnie istotnych dokumentów. Syndyk nie jest organem śledczym, a ponadto nie jest możliwe zaakceptowanie założenia, że każda osoba fizyczna starająca się o oddłużenie jest nieuczciwa i ukrywa majątek.

Należy pamiętać, że zgodnie z przepisem art. 491¹⁰ ust. 2 p.u.: „jeżeli upadły nie wskaże lub nie wyda syndykowi całego majątku, niezbędnych dokumentów lub w inny sposób nie wykonuje ciężących na nim obowiązków, sąd, z urzędu albo na wniosek syndyka lub wierzyciela, po wysłuchaniu upadłego, syndyka, a w razie potrzeby także wierzycieli, umarza postępowanie, chyba że uchybienie przez upadłego ciężącym na nim obowiązkom nie jest istotne lub przeprowadzenie postępowania jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi. Rygor, w postaci umorzenia postępowania, jest dla dłużnika doniosły, zwłaszcza ze względu na brzmienie przepisu art. 491⁴ ust. 2 pkt. 1 p.u., wedle którego: sąd oddala wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku w stosunku do dłużnika prowadzono postępowanie upadłościowe według przepisów tytułu niniejszego, jeżeli postępowanie to zostało umorzone z innych przyczyn niż na wniosek dłużnika [...]”.

W tym kontekście co do zasady pożądanym działaniem syndyka byłoby poprzestanie na odebraniu od dłużnika pisemnego oświadczenia, że wskazał lub wydał syndykowi cały majątek oraz wydał wszystkie niezbędne dokumenty. Podejmowanie innych czynności mających na celu poszukiwanie ruchomości dłużnika należałoby uznać za uzasadnione tylko w przypadkach, kiedy w ocenie uczestników postępowania okoliczności sprawy wskazują ewidentnie na to, że upadły nie ujawnił wszystkich składników majątku. Przykładowo podejmowanie dalszych działań byłoby wskazane, gdyby ruchomości, które syndyk objął od-

biegały znacząco od tych opisanych we wniosku, gdyby nastąpiła sprzeczność między danymi zawartymi we wniosku o ogłoszenie upadłości a danymi pozyskanymi z publicznych rejestrów, bądź też gdyby wierzyciele wskazywali na istnienie składników majątku nieujawnionych przez upadłego.

Podsumowanie

Sporządzając spis inwentarza, syndyk umieszcza w nim jedynie objęte ruchomości. Rozważając, które przedmioty urządzenia domowego podlegają wyłączeniu z masy upadłości, należy mieć na uwadze aktualne uwarunkowania społeczne, a posiłkowanie się przepisami ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji [Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r.], do których Prawo upadłościowe nie odsyła, należy traktować z dużą ostrożnością i stosować w ograniczonym zakresie. Ważne dla właściwego zakwalifikowania poszczególnych ruchomości jest także uwzględnienie całokształtu okoliczności dotyczących codziennego życia konkretnego upadłego. Ze względu na charakter postępowania upadłościowego, które jest egzekucją uniwersalną, syndyk nie powinien ujmować w spisie inwentarza ruchomości, których wartość nie wystarczy na pokrycie wszystkich kosztów związanych z ich sprzedażą. Zmierając do ustalenia czy upadły wydał bądź wskazał wszystkie swoje ruchomości, syndyk powinien zwrócić się do właściwych rejestrów z prośbą o udostępnienie danych. Mając na uwadze rygor związany z nieujawnieniem przez upadłego wszystkich składników majątku, w sytuacjach typowych syndyk powinien poprzestać na zbadaniu dokumentów wydanych mu przez upadłego i odebraniu oświadczenia, że upadły wskazał lub wydał mu cały majątek i wszystkie niezbędne dokumenty, a tylko w sytuacjach szczególnych, wskazujących na potencjalną nieuczciwość upadłego, podejmować dalsze czynności zmierzające do zidentyfikowania nieujawnionych ruchomości.

Literatura

- Adamus R. (2015), *Nowa upadłość konsumencka. Poradnik praktyczny*, Difin, Warszawa.
- Adamus R., Groele B., red. (2015), *Upadłość konsumencka. Komentarz do nowelizacji prawa upadłościowego i naprawczego*, C.H. Beck, Warszawa.
- Buk H., Chrapoński D. (2014) [w:] A. Witosz, A.J. Witosz (red.), *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, Lex.
- Chrapoński D. (2010), *Wyłączenia z masy upadłości*, C.H. Beck, Warszawa.

- Ciepła H. (2014) [w:] H. Dolecki, T. Wiśniewski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Artykuły 730-1088*, Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Filipiak P. (2015) [w:] P. Filipiak (red.), *Upadłość konsumencka po dużej nowelizacji. Komentarz*, Spartian, Poznań.
- Geromin M. (2016), *Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej* [w:] A. Machowska (red.), *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe. Zagadnienia praktyczne*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Gurgul S. (2013), *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa.
- Gurgul S. (2016), *Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa.
- Janda P. (2016), *Czynności syndyka w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej w ujęciu praktycznym*, „Doradca Restrukturyzacyjny”, nr 1(3), s. 23-31.
- Kozik S. (2013) [w:] Z. Szczurek (red), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Currenda, Warszawa.
- Marcewicz O. (2015) [w:] A. Jakubecki (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Wolters Kluwer business, Warszawa.
- Marciniak A. (2015) [w:] Marciniak A., Piasecki K. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Komentarz. Art. 730-1088*, C.H. Beck, Warszawa.
- Pietrkowski H. (2016) [w:] T. Ereciński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Podel W., Olszewska M. (2012), *Upadłość w praktyce. Komentarz. Orzecnictwo. Piśmiennictwo. Wzory. Przykłady. Przepisy*, Difin, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wzoru spisu inwentarza w postępowaniu upadłościowym, spisu należności w postępowaniu upadłościowym oraz spisu nieobjętych przez syndyka składników majątku upadłego, w tym składników majątku nieobjętych na skutek czynności bezskutecznych, Dz.U.2015.2203 z dnia 28 grudnia 2015 r.
- Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, Dz.U.2015.978 z dnia 14 lipca 2015.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, Dz.U.2015.233 z dnia 19 lutego 2015.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U.2015.233 z dnia 2015.02.19.
- Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Dz.U.2016.599 z dnia 28 kwietnia 2016.
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U.2014.101 z dnia 21 kwietnia 2014.
- Uzasadnienie projektu ustawy prawo restrukturyzacyjne (2015), <http://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2824> (dostęp: 10.07.2016).

Zalewski C. (2016), *Upadłość konsumencka. Wzory pism, orzeczeń z komentarzami*, Wolters Kluwer, Warszawa.

Zimmerman P. (2015), *Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa.

**ACTIONS OF THE ACCOUNTANT IN BANKRUPTCY
OF A NATURAL PERSON NOT CONDUCTING ECONOMIC ACTIVITY
CONCERNING THE ESTABLISHMENT OF THE REGISTER
OF MOVABLES INCLUDED INTO THE BANKRUPTCY ESTATE**

Summary: The article deals with the problems of determining which movables, possessed by the debtor and being his property, are included into his bankruptcy estate in case of a consumer's bankruptcy. Moreover, the paper attempts to point out how far the actions of an accountant in bankruptcy should reach, intending to establish if there are any movables which he does not possess and which should be included in the inventory. The analysis of the above issues has been made taking into account the directives of skillful, quick and effective conducting of the proceedings and reaching the consumer's bankruptcy objective which is enabling to remit the bankrupt's commitments unperformed in the bankruptcy proceedings and then, if possible, to satisfy creditors' claims at the highest degree.

Keywords: consumer bankruptcy, accountant in bankruptcy.